

کریار
 بوجوشو یینیک
 به ۳ مانک یک
 به شش مانک دو
 به سالیك چوار و پیه ده دا
 اعلان یا ایشیکی خوبی
 له پره دواییداده نو سیریت
 بو دو دیر ۳ آنه ده سینریت

پیشکوتن

حفته جار يك درده چیت

جوشتیك
 بو پیشکوتن
 ده نوسری
 یکی به آنه یک

(سال ۱ ژماره ۱۴) - (روز پینچشمه ۱۲ ذی القعدة ۱۳۳۸ ۲۹ جولای ۱۹۲۰) -

ایشه ی کرتیه دست .

وختی که بوب لم کانه دا ایشی اگرد استفانسونیش
 حفته ی به ۳۶۲ « سو » کاوانی اگرد . و به سرریکا
 فرش کراوه کی هوی دا کا کافی اکبرا و آله ورائند . بم
 کری گمه یه وه توزی یاریه ی باوکی ادا .

ام منداله همووختی شکلی میکینه ی هلمی له لم وادرست
 اگرد که هاوریکانی خوی سریان سرآما . دوانی به زوری
 هول و تقه لادانی خوی له زمانیکی کما کرا به یاریه دری
 باوکی که آگرد بو . « استفانسون » زوری خزاگرد بی
 به میکینه چی . لبرامه بو که به مندالی له لم میکینه درست
 اگرد . زوری پی خوش بو که بو به یاریه دری باوکی .

دیشتا « استفانسون » چوارده سال بو که ام کانه ایش
 تو او بر اووخته همویان کواستیه انه وه کان « نو یورق هوی »
 و لوی دسیان کرد به ایش .

تا ام وخته منداله کان « بوب » همو وا کوره بو بون
 که هولیان ادا و به همویان حفته ی پنجاه فرانقیان پیا اگرد
 و نختی خوشیان را اوارد .

« استفانسون » که کیشته پانزه سالی زوری خزاگرد
 بی به « ماکینیسیت » بوامه ی بیکانه حزی خوی
 زوری هول له ایشه کی خوی دا ادا . و به سایبی هول
 خوبه وه بو به ماکینیسیتی طلو مبه ی هلمه کی که باوکی
 آگردری بو .

همو وختی او میکینه یه ی که ماموری بو به کیان هلی
 اوه شانده همو پارچه کان پاک اکرده وه و زور باش

- استفانسون وریکای آسن -

چاکترین او همووشتانه که ادوزرانه وه له هیزه لم بش
 بردنه . له ایش دا ام استفانسونه له پیشوه کان که (پاپن)
 و (جیمس واط) و (لومارکیز دو زوفری) بون چاکتر
 هول دا و تا دوانی وا خریک بو . که اتوانزی پی بیهری
 « داهیز » ی شندوفر - ریکای آسنه :

ام ذاته له شاری پچوک « ویلام » دا که له سر نه ری
 « تین » له تاریخ ۱۷۸۱ دا له دایک بوه . له شش برادا
 که بو به ام دوهمیان بوه .

باوکی که « بوب » و دایکی که « مابل » یان ناو بو به
 شان و قول هولیان داوه به عارق ریشتن نانیان پیا کرده
 وری و چون . هر چن دوله مندانه بون بلام زور به انسانیت
 و ناموس بون . « بوب » له کان « هوی » دا آگردری
 طلوم به ی هلم بو . حفته ی هر ۱۵ فرانقی پیا اگرد و بم پاره
 که چاوی تیرا بو و همو پی ویست مال و منالی پی لا برد .

استفانسون - هر و کو همو منالیك - زوری
 خزاگرد که بروا و بگری و همو وختی بی خم بس و ریته وه
 له پیش دمی کوره ی کانه که دا که باوکی لی بو . بوامه ی
 بار کبری واغون و عربه کانی هوی بی به رختی پی دابروا
 و ریکاکه به داره لوح پان ولوس فرش کرابو . استفانسون
 همو وختی لم ریکابه ورد ا بوده وه .

اپاش هشت سال ام کانه ی که باوکی ایشی تی دا
 اگرد تو او بو و باو کیشی بوامه ی برسی نه میننه وه لو
 نزدیکانه وه چوه کان « دولیبورق » له ایش هر ام

بنکری برنگاندن و لیبولینره ی ژین

مرکز ژین للتوثیق و الدراسات

Zheer Center For Documentation & Research

تی ورد ابوهوه و انجالیکی ادایه وه .

استفانسون چونکه باوک و دایکی فقیر و کم دست بون له وختی مندالی دا له هیچ مکتبیکا نهی خویند بو و تا هژده سالی له خویندن و نوسین بی بش بو . که له صنع منالی درچو و به نه زانین خوی زانی زور له خوی نا همید بو . چونکه ایزانی پیاری نه خوینده وار دوانی به هیچ نابی . هر چند ایشه کیشی اونده کوره بر که ایتوانی همو وختی خوی پی وه هلاکیشی . هیشتا همو وختی پی له نه زانین خوی انا . لپاش نوزده سالی چوه مکتبه وه و خریک بو که نوسین و خویندن زمانه کی فیجی . توزه وختیکی که له ایشی ماکمیسست یه کی زیاد بو له فیر بون علم و مارفت دا به خرج ادا دقیقه یکی له عمری به فیر و نه ادا تا ورده ورده علمه کیشی به شتیک که یان . هیشتایش هر وازی لی نه اهیئا .

له سال ۱۸۰۲ دا که ژنی هیئا له کان خلوزی پاپور له (و بلانغون) کرا به قوندوختور . استفانسون چونکه زور لهشت ورد ابوهوه له ساعتی تیش دا دستیکی هه بو . جار ییکان ساعتیکی چالمه ی له ژور یکدا بو و ژوره که آگری کرت . سعاته کیش تیک چو و پس بو و یکی کاری کوت بی امله ی بی باته سر و ستا هموی لیک و پیک تراناند او پارچه نهی که تی شکا بو و تیک چو بو بوی درست کردوه وه و تی خسته وه و زور چاک چاک کردوه . بم سایه یه وه ناوی به ساعتیکی یکی باشیش درچو .

له « ۱۸۰۵ » دا به قوندوختوری چو بو شاری (کیکانغورت) . لپاش بیی دنکی مردنی ژنه کی زانی زوری پی دلتک بو . لمر ام دلتکی به دا کوره پچکوله کی به کس و کاری سپارد و خوی چو بو اسقو چیا بو سر ماکته ی هلمه کی که (جیمس واط) درستی کردبو . له ویش به زانست و فامه وه ناوی درکرد و نریک سالیکی لوی بو و دوانی هاته وه .

له هاتنه وهی دا باوکی به کوری و افلیجی دی . هرچی پاره یه کی پاشه کورت کرد بو دابه وه به قرض و قولهی باوکیا .

له سالی « ۱۸۰۷ - ۱۸۰۸ » دا بوبه روایر - ناظر

ماکنه ی کان و ستمور . له سال « ۱۸۱۲ » هدا سالی به « ۲۵۰۰ » فرانق کرا به مدیر عمومی کان و ستمور . که دانرا به هوسییکی تازه و دلیکی کره وه هولی دا بو برزبونه وی ایشه که ی . و خریکیکی تو اویشی له کل حساب و هندسه دابره کار نا آکا داری یکی تو اویشی لم علما نه دا پیدا کرد .

لم بینه دا استفانسون کوله به سرامه ی که له جیاتی ولاغ لوقوموتیف به کلک بهینی . نک هر اوله همو لایه که وه پی ویستی به کلک هیئان شتیک بی روح له جیاتی ولاغ درکونبو . هتا هیئا یان بو امله ی بش لو بایه ی که فایغ آگری ورکرن له عمر بانه دا بال پرویان آخسته کار و جار جار به کلک اجات .

لوقوموتیف هلم . هول جار مهندس (کونیو) درستی کرد و له سال ۱۷۶۹ دا له طوپخانه ی (پارس) له بردمی « دوق دو شوازول » دا که تاقی کرایه وه اونده به کور روی کوت له دیواریک و روخاندی . ام مکتبه یه منجلیکی زلی بو و به سای دودوکل کیشه وه هلم اچوه ناو منجله که یه وه . دو چرخي رو روه کانی که له ناو منجله کی دا دامزرا بو به تین هلمه که اه کرا و او چرخانه رو روه کانی اسوراوند و ایبرد به ریوه .

له سال ۱۷۷۶ یئندا « ویلیام موروق » مکتبه یکی درست کرد که هر چن و کو منال خله نیمه و ابو بلام هیجکار به هیز و هرکت بو . ام مکتبه یه له ناوه وه به چرایکی « اسپرتو » کرم اکرا و مکتبه کیش له سر سر به یکی ۳ رو روه یی دانرا بو .

- « ماویتی » -

۶

- « خویندن » -

له همو وختیکدا باعث برکوتن و پیدشکوتن هموقوم و ملتیک خویندن بوه و خویندنه . له دنیا دا هیچ شتیک نیه بقدر خویندن و خوینده واری باش بی له هر ملتیکا خویندن ترقی کرد و خوینده وار زور بو او ملته پدش آکه ویت . امله شتیک آشکرایه . امر و له سر زمیندا هیچ دوانیک نیه که به سایه خویندنه وه پدش نه کونبی .

انگلیس ، فرانس ، المان . . . امانه همو له پیشا وگو
ایمه بون . فقط اپاشا چونکه حریک بون خویندویانه
خویان فیری هموشتیک کردوه زل بون . پیشکوتون .
دوله مند بون . اوتوموبیل . شمدفر . طیاره . تلغراف بی
تل . پاپورسربحر و ژیربحر . تل ناوبحریان درست
کردوه چونکه به سایه خویندنه وه پیر و عقلمان زیادی
کردوه . له هموشتیک شتیکیان درهیناوه . له شت پچوک
شت زلیان درست کردوه .

به کرتی ام ملتانه که له پیشه ون و پیشکوتون هر به
سایه خویندنه وه بوه . و هر به سایه خویندنه وه روژ
به روژ پیشتریش اکه ون . بزوا ناکم کس بتوانی
بلی وایه . امه شتیکه وک روز آشکرایه .

له کل امه یشدا که چاومان لم همو نرقی و پیشکوتنه یه
وایش زانین که همو به خویندن پیدا بوه تا امروله
کردستانا بقدم خوی تماشای خویندن و خوینده واری
نکراوه . و اهمیت ندراره تی و بلکو روژ به روژ خویندن
و خوینده وار مان کمترابی . امه شتیکه زور عیب
وشایان تاسمه . امروله کردستانا بکریت له صد کس
دو کس خوینده وار ناد وزیته وه امه یش همو ابر
وردنه بونه وه و هول ندانی خومانه .

اکوهر وها بمینین به دعا له پیشکوتن . له
برکوتن . له هموشتیک . . .

بوچ . کی له زک داییکا چی لکل خوی هیماوه .
امانه هر چیه ک ازان همو به هول فیر بون .
بوچ ایمه یش فیرنه بین .

اکرامان ده ویت پیش بکه وین . اگر
امانه وی برین . ابی بخونین چونکه هموشتیک چاک
ام همو علم و فن و صنماته باش باشانه به خویندن بر اکویت
پیش اکویت ریک اکویت .

ت : فائق

۴

— اوتر —

میسر لوید جورج له مجلس شورای ملی وتی که
هیشتا نوصد هزار سلاح بدست له المان دا ماوه . ام

تفنکانه یان هیشتا نه داوه نه وه . ابرهرای ناوخیان
ایستا وا دانراوه که هر دو لایان تفنکه کانیاں تسلیم بکن
تا دواى مانکی ایلول که ایتر جیکای هرا و شر
نه مینی .

پلونیا :

له مجلس شورای ملی پر تراوه که هر چن دولت
پلونیا له شوپنی خوی تیپری بو ناو عروس کردوه . ایتر
به باش نازانین تجاوز به بولشویک بکا . له لایکی تروه
واچا که بولشویکه کان تی بکن که اگر خلقی پلونیا دیسان
کرانه وه حدودی خویان . بویه نیه که بولشویک به
پیری غلط و شکی خویان بینه پیشه وه . اگر هاتن توشی
ازیت زور دهن .

امتحان تلفونی بی تل

له ناو پاپور له سفر بوسر زوی بکاکیت . واتواوبوه
که هتار یکای ۶۰۰ میل به باشی قسه پی کراوه .

المان :

میسر لویید جورج له مجلس شورای ملی وتی . که در کوتوه
وزانراوه اهالی المان لبرنه بونی آزوقه زورتنکاون . مردنی
مندال له حد تیپری کردوه . وک له بنجوبناوانی که یشتون
در کوتوه که کریکاری کافی برده خلوزه کان لبر بی هیزی که
له کم خواردن پیدان کیشتوه . نا توانان بردی خلوزه کان
دربینن . لبر اوه وا دانراوه که او برده خلوزانه له
المان ده رواته دره وه نیوهی پاره که ی بدریت به
خوارده مهنی .

۵

ق . ب

أم رشه بایه چابو . آپ و توزی ناو دلیانی پا کرده وه .

کاکت چی آهینی . کیای سوز و شیر سیپی .
چونکه کر و منلمان زوره .

براله . له چاوی توی اناسم . دلی خوت بوتایه چا تروبو .

تبرهن عبا بیله وشم شمه کویره شریان کرد . له چاوی

کویردستی شلی زیاد کرد .

سیوان خوشه . خوا اوه بگری که ناشپینی کرد .

کابرای خرك ريس چي ايهات . دوح و بردوخه کی شکا و پکی کوت .

قصه ی ژنان له چي به ووه یه . له کلکی تشی بر ایتته وه .

به سواری علی شیش دی . به دولا نه که یشته وه . نوره ی چوار لایه .

مریشک رشه و هیلکه ی سپی یه . صدق له می کاره ی .

جل حلی و بل بلی . چاوی رشتوه به کلی . قبری تنک و تاره پر له سکی هاره .

بوچ لوی دکانی داناوه . مشتری ایوارانی هیه .

کس له کس کوره تر نیه . به تنکه زلی نابی .

باوک له کوری ادوی . خوا ایهینیتته زمان .

(ع . و اوی تر)

— او غرامته که المان ده بی پیدا —

المانه کان وک او ترتیبه که به مجلس دولیان داوه . دراکویت که المان کان خویان تی که یشتون که هر چن زوترام قرضه له کردنیان بیته وه بوخویان چاکتره به بیبری خویان باش تی ده فکرن له غرامت بلچیک و اوانی ترزوبدن .

— « شری تازه » —

امیر فیصل که قسه لکل حکومت فرنسه یک بو ایستا لاسر اوهی که خریک یار یه دانی مصطفی کال بوه حکومت فرنسه اعلانی شری لکل امیر فیصلدا داوه

اویش قبولی کرده حکومت فرنسه عسکری که یشته شام و امیر فیصل رایکرد .

له جیکای مجد افندی املاک مأموره عبدالله افندی مالمدیری شار باژیر بوه به مأمور املاک .

له جیکای عبدالله افندی مجید افندی مأمور مال ماوت بوه به مالمدیری شار باژیر .

له جیکای مجید افندی احمد افندی مأمور مال قره داغ بوه به مأمور مال ماوت .

قاضی سلیمانی معروف وهبی افندی بو به قاضی سروچک له جیکای او قاضی دهوک احمد مختار افندی بو به قاضی .

عبدالرحمن آغا مدیر تانجرو لبر نخوشی وازی له ایش هینا له جیکای او مدیر سروچک مجد فواد بک دانرا . بو سروچک سعید بک کوری حاجی رسول بک کرا به مدیر .

— میره جولکه —

میره موشی لم روزانه دالکل مالوم شر و دم قالی ددی و جنیو به دین و آین و او کیده که کوشتی پی ارن و داهیزی اوقانونه ادا لاسر امه به ۳ مانک له بنی خانه مانه وهی حکم درا .

اعلان

او کدانه که پاس تمتع کسا بقیان ورکرتوه و تکلیف پازده مانکیان بتواوی داوه دبی له ابتدای مانکی او کوست سنه ۹۲۰ وه بن بو بلدییه و تکلیف سه مانکی تریش که مانکی او کوست و سبتمبر و اوکتوبر سنه ۹۲۰ ه تسلیم بکن به صندوق بلدییه و اوکسانه که بقایای مانکه کافی کونیان له سسر ماوه او انیش دبی بین بقایا کونه یکان له کل تکلیف ام سه مانکیشیان بتواوی تسلیم به صندوق بلدییه بکن هر کسی به پیچه وانی ام اعلانه بروا بریوه جریمه دکریت بوزانین همو بیانی دکین .

۲۸ جولای سنه ۹۲۰ وکیل رئیس بلدییه

سرکات

محمود

له چاپخانه حکومت له سلیمانی چاپکرا